

Total No. of Printed Pages—7

6 SEM TDC DSE ECO (CBCS) 1 (NH)

2 0 2 3

(May/June)

ECONOMICS

(Discipline Specific Elective)

(For Non-Honours)

Paper : DSE-1

(Economic Development and Policy in India—II)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া/শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : 1×8=8

Answer/Choose the correct option of the following :

- (a) তলৰ কোনটো উপাদান বহনক্ষম কৃষি ব্যৱস্থাৰ প্ৰতিবন্ধকতা?

Which of the following factors is a constraint of sustainable agriculture?

- (i) কেঁচুসাৰৰ ব্যৱহাৰ

Use of vermicompost

(2)

(ii) উপবিভাগৰ পানী ব্যৱহাৰ

Use of surface water

(iii) কীটনাশকৰ প্ৰয়োগ

Application of pesticides

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়

None of the above

(b) সম্পূৰ্ণ-বায়ত-কাক-বোলে ?

Who is called pure tenant?

(c) 2022-23 বৰ্ষৰ কেন্দ্ৰীয় বাজেটত কৃষিক্ষেত্ৰৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত অংশ কিমান আছিল ?

What was the share determined for agriculture sector in the Union Budget 2022-23?

(i) 3.78%

(ii) 3.36%

(iii) 2.78%

(iv) 4.21%

(d) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত ব্যক্তিগতকৰণৰ এটা নেতিবাচক পৰিণাম উল্লেখ কৰা।

Mention one negative effect of privatization on the Indian economy.

(3)

(e) তলৰ কোনটো ভাৰতৰ লেনদেনৰ সমতাৰ মূলধনী হিচাপত অন্তৰ্ভুক্ত নহয় ?

Which of the following is not included in the balance of payments' Capital Account of India?

(i) কৃষিজাত সামগ্ৰীৰ বণ্টনী

Export of agricultural product

(ii) Bombay Stock Exchangeত বৈদেশিক বিনিয়োগ

Foreign investment in Bombay Stock Exchange

(iii) পৰ্যটনৰ ব্যয়

Expenditure on tourism

(iv) (i) আৰু (iii) দুয়োটা

Both (i) and (iii)

(f) বায়তীস্বত্ব সংস্কাৰৰ অন্তৰ্ভুক্ত বিষয়বস্তু আছিল

The component of tenancy reform was

(i) ৰাজনা নিয়ন্ত্ৰণ

regulation of rent

(ii) জমিদাৰী ব্যৱস্থাৰ পতন

abolition of Zamindari system

(iii) কৃষিক্ষেত্ৰৰ পুনৰ সংগঠন

reorganization of agriculture sector

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়

None of the above

- (g) কোনটো উদ্যোগ ভাৰত চৰকাৰৰ একচেটিয়া নিয়ন্ত্ৰণৰ অধীনত আছে?

Which industry is under the monopoly control of the Government of India?

(i) বিমান পৰিবহণ উদ্যোগ
Aviation industry

(ii) ৰেল পৰিবহণ
Railways

(iii) পাবমাণৱিক শক্তি উৎপাদন
Production of nuclear energy

(iv) ওপৰৰ সকলোবোৰ
All of the above

- (h) কৃষিৰ উলম্বিক বৈচিত্ৰ্যকৰণ কাক বোলে?

What is vertical diversification of agriculture?

2. চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) : $4 \times 4 = 16$

Write short notes on (any four) :

(a) ভাৰতবৰ্ষত বহনক্ষম কৃষি ব্যৱস্থাৰ মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ
Main constraints of sustainable agriculture in India

(b) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত ক্ষুদ্ৰ আৰু ঘৰুৱা উদ্যোগৰ গুৰুত্ব
Importance of small and cottage industries in India

(c) বায়তীক্ষ্ণত্ব সংস্কাৰ ব্যৱস্থা
Tenancy reform measures

(d) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত WTOৰ সুপ্ৰভাৱ
Positive impact of WTO on the Indian economy

(e) লেনদেনৰ সমতাত কৃষিজাত বণ্টনীৰ অৱদান
Contribution of agricultural export to balance of payments

3. কৃষিৰ বৈচিত্ৰ্যকৰণ মানে কি? সেউজ বিপ্লৱৰ পৰৱৰ্তী সময়ত ভাৰতীয় কৃষি ব্যৱস্থাৰ বৈচিত্ৰ্যকৰণ কেনেদৰে সংঘটিত হৈছে, আলোচনা কৰা। $2+9=11$

What is agricultural diversification? Discuss how diversification of Indian agriculture is happening in the post-Green Revolution period.

অথবা / Or

- ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত কৃষিখণ্ডৰ গুৰুত্ব বিশ্লেষণ কৰা। 11
Analyze the importance of the agriculture sector in the Indian economy.

4. কৃষি বজাৰ ব্যৱস্থাৰ সংজ্ঞা দিয়া। ভাৰত চৰকাৰে কৃষি বজাৰ ব্যৱস্থাৰ উন্নীতকৰণৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা ব্যৱস্থাসমূহৰ সমালোচনামূলক মূল্যায়ন কৰা। $2+10=12$
Define agricultural marketing. Critically evaluate the measures to improve agricultural marketing adopted by the Government of India.

(6)

অথবা / Or

টোকা লিখা : 6+6=12

Write notes on :

(a) ভাৰতত শস্যৰ উৎপাদন আৰ্হি

Cropping pattern in India

(b) গ্ৰাম্য ঋণৰ প্ৰয়োজনীয়তা

Need of rural credit

5. ব্যক্তিগতকৰণৰ সপক্ষে আগবঢ়োৱা যুক্তিসমূহ কি কি ? ভাৰতবৰ্ষত ব্যক্তিগতকৰণে আশাপ্ৰদ পৰিণাম সৃষ্টি কৰাত সফল হৈছেনে ? আলোচনা কৰা। 5+6=11

What are the rationales for privatization?
Is privatization creating anticipated effects in
India? Discuss.

অথবা / Or

টোকা লিখা : 5+6=11

Write notes on :

(a) বৈদেশিক মূলধনৰ প্ৰতি ভাৰত চৰকাৰৰ নীতি

Indian Government policy towards
foreign capital

(b) ভাৰতীয় বৈদেশিক বাণিজ্য নীতি (2015-20)ৰ মূল
বৈশিষ্ট্যসমূহ

Main features of foreign trade policy
(2015-20) of India

(7)

6. 1991 চনৰ পৰৱৰ্তী সময়ত ভাৰতীয় বণ্টনী বাণিজ্যৰ গঠন আৰু
গতিৰ বাবে সম্পৰ্কে বিশ্লেষণ কৰা। 11
Elucidate the structure and trend of export of
India after 1991.

অথবা / Or

টোকা লিখা : 6+5=11

Write notes on :

(a) ভাৰতৰ বৈদেশিক প্ৰত্যক্ষ বিনিয়োগৰ ঋণভিত্তিক সংগঠন
Sectoral composition of foreign direct
investment in India

(b) TRIPS আৰু ভাৰতীয় অৰ্থনীতি
TRIPS and Indian economy

7. ভাৰতীয় কৃষি দৰ নীতিৰ ব্যৱহাসমূহৰ মূল্যায়ন কৰা। 11
Evaluate the measures of agricultural price
policy of India.

অথবা / Or

(a) ভাৰতবৰ্ষৰ লেনদেনৰ সমতাৰ ঘাটৰ কাৰণসমূহ চমুকৈ
লিখা। 5

Briefly analyze the causes of balance of
payments deficit in India.

(b) ভাৰতৰ ৰাজস্বৰা ঋণৰ উদ্যোগসমূহৰ প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ
ব্যাখ্যা কৰা। 6

Discuss the hindrances of public sector
enterprises in India.
